

TARİHİN SEYRİNDE

Tarihin Götürdüğü Yere Git

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı Bülteni

Ocak – Şubat - Mart 2012

TARİHİN SEYRİNDE

YIL:3 SAYI:14
OCAK-ŞUBAT-MART
2012

HOŞGELDİN

2012

MUTLU YILLAR

SAĞLIKLI, MUTLU, BAŞARILI ve NEŞE DOLU
BİR YIL GEÇİRMENİZİ DİLERİZ.

TARİHİN SEYRİNDE EKİBİ

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
Tarih Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Bülteni: **TARİHİN SEYRİNDE**

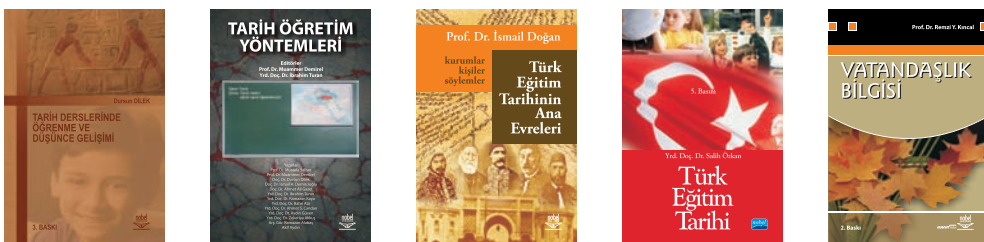
Yayın Sorumlusu Öğretim Elemanı:
Tuba ŞENGÜL

Yayın Kurulu: Eda ALAGÖZ, Duygu ALTINOK, Sevil ARAZ, Habibe AVCI, Kübra ÇALIŞKAN, Cansu ÇİFTÇİ, Naciye DURU, Arzu DURUKAN, Halil GOSTAK, Gülşah GÖK, Sevinç TUNÇ, Akif YARDIMCI, Ahmet YİĞİT, Esra KAPLAN (Redaksiyon), Muhammet BARDAKÇI (Karikatür), Murat ARMAĞAN (Fotoğraf)

İletişim: tarihineyinde@gmail.com Web adresi: http://www.gef.gazi.edu.tr/dergi_tarih/

AKADEMİK YAYINCILIK

www.nobelyayin.com

www.nobelakademi.com

info@nobelakademi.com

ücretsiz online
deneme sınavları

ücretsiz ödüllü
deneme sınavları

puan hesaplama robotu
sınavlara ilişkin en güncel
duyuru ve haberler

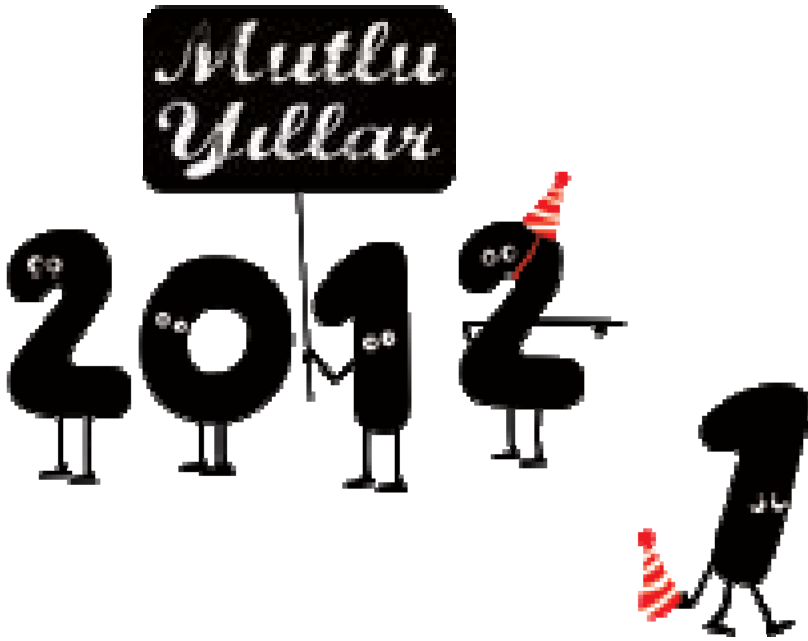

NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ.
Kültür Mah. Mithatpaşa Cad. No:74 B-01/02 Kızılay Ankara
Telefon: +90 312 418 20 10 Belgeç: +90 312 418 30 20
Web: http://www.nobelyayin.com e-posta: nobel@nobelyayin.com

NOBEL KİTAP DAĞITIM AŞ
Molla Fenari Sok. Nu: 8 Çağaloğlu İstanbul
Telefon: +90 212 511 61 44 Belgeç: +90 212 511 61 49
Web: http://www.nobelkitap.com e-posta: info@nobelkitap.com

EDİTÖRDEN

Eski yıl sona erdi
Yepyeni bir yıl geldi
Bu yıl olsun mutlu bir yıl
Bu yıl olsun hey hey

Kardeşiz biz hepimiz
Bitmesin hiç sevgimiz
Aramızda dargınlık yok
Aramızda hey hey

Mutlu olsun insanlar
Mutlu olsun tüm dünya
Yeni yılda hep birlikte
Yeni yılda hey hey

Yeni yıl, yeni yıl, yeni yıl, yeni yıl
Bizlere kutlu olsun.
Yeni yıl, yeni yıl, yeni yıl, yeni yıl
Sizlere mutlu olsun.

İÇİNDEKİLER

NOT DEFTERİM: Göklerin Kızı: Sabiha Gökçen

SEVİL'EN KÖŞE: Kısacık Bir Ömür

II.Bayezid Külliyesi

Unutulmayan Destan:Çanakkale

TARİHTEN HİKÂYELER: Tac Mahal

Karikatür

HABİBE İLE ADIM ADIM: Van

ÇALIŞAN KALEM: Balkanların Yitirilişi

Yüksek Yüksek Tepelere Ev Kurmasınlar

TARİH MAGAZİN: Derdin Olan Neylesin?

TARİH SPOR: Roma İmparatorluğu'nda Formula 1:

Maviler Ve Yeşiller

İlkokuldayken hatırlıyorum da yeni yılın gelmesi ne kadar hoş, ne kadar mutluluk vericiydi. Sevinçti, barıştı, kardı, hediyelerdi...

Bir yıl biter ve yeni bir yıl başlardı. Sanki bu yeni yılda her şey güzel gidecek, daha çok mutlu olacağız gibi gelirdi.

Yanlış mıydı?

Bilmiyorum.

Yine yeni yıl geldi işte.

Ben yine sevinçliyim, yine umutluyum. Çocuk değilim, büyüdüm, epeyce büyüdüm ama içimdeki yeni yıl sevinci hiç tükenmedi, hiç eksilmedi.

Belki de yeni yıl sadece bir araç umut etmek için, umut yeşertmek için. Değil mi ki insan umut ettiği sürece yaşar. Umutları, amaçları, yapacakları bitince yaşam biter demezler mi?

O zaman umut etmeye devam, barış ve sevgi istemeye de devam.

Hayatın sürekliliği ve daha yaşanması için devam...

Birlik içine yaşamak için devam.

Başkalarının esiri olmamak için devam...

Dünyaya birlik olarak meydan okumak için devam...

Bölmek değil, toplamak için devam...

Kötü niyetli değil de iyi niyetli çabalara devam...

En önemlisi de çalışmaya devam...

Kendin için, ailen için, vatanın için ve dünya için çalışmaya devam...

Sevgi ekin, sevgi biçin, sevgiyle kalın.

Nice mutlu yıllara.

J. J. J.

NOT DEFTERİM

Sevinç TUNÇ

GÖKLERİN KIZI: SABİHA GÖKÇEN

“Uçmak” çoğumuzu heyecanlandırır hiç kuşkusuz.

Kim istemez gökyüzünde bir kuş gibi süzülmeyi, özlem duyulana kanat açıp gitmeyi... İnsanoğlu varoluşundan itibaren bir uçuş sevdasına tutula gelmiştir. Zamanla bu düşünce gerçeğe dönüşmüş, insanoğlu demirden kanatlar takıp semalara yükselmiştir. 20. yüzyılın başlarında insanoğlunun balonlarla başlayan havacılık serüveni, daha sonraları uçaklarla farklı bir boyut kazanacaktır. Çoğu ülkede sivil olarak başlayan bu hareket, savaşlarda üstün başarı elde etmek için askeri bir nitelik kazanmıştır. Özellikle 1911 de başlayan Osmanlı-İtalya arasında yaşanan Trablusgarp savaşı sırasında İtalyanların yaptığı hava bombardımanı dünya askeri havacılığında bir ilki gerçekleştirir. 1912 Eylül’ünde Balkan Savaşı başladığı sırada mali sıkıntılar ve siyasal çalkantılar içinde olan Osmanlı Devleti’nin hava gücü ise yalnızca 17 uçak ve 2 tecrübeli pilottan ibarettir. Balkan Savaşı aslında bir habercidir. Dünya hızla büyük bir savaşa sürüklenmektedir. Osmanlı Devleti ise bu dönemde iç ve dış sorunlarla boğuşmaktadır. 1914 Haziran’ında I. Dünya Savaşı başlar. Aynı yıl ekim ayında Almanya’nın müttefiki olarak Osmanlı Devleti de savaşa girer. 1918’de savaş sona erer ve dünyanın siyasi coğrafyası değişir. Bu da Osmanlı’nın sonu olur. Savaş sonunda imzalanan Sevr Antlaşması ülkenin işgaline yol açar. İtalyan ve Yunan birlikleri tarafından Anadolu’nun batısı işgal edilir. Yüzyıllardır özgür yaşamış Anadolu insanı esaretin eşiğine gelir. Ancak esaret ve teslimiyet Türk milletinin asla kabul edemeyeceği bir şeydir. Düşmana karşı mücadele başlamıştır artık! Bunun adı Milli Mücadeledir.

Tarih 22 Mart 1913. Bir kız çocuğu dünyaya gelir: Sabiha... Zaman gelecek ve bu kız çocuğu adını tarihin bir dilimine altın harflerle yazdıracaktır. Sabiha’nın yaşadığı şehir olan Bursa da işgallerden nasibi alır. Babasını kaybeden Sabiha’nın abisi de Kuva-yi Milliye birliklerine katılır. 1919’da Mustafa Kemal önderliğinde yapılan kurtuluş mücadelesi bir milletin şahlanması, egemen güçlere karşı bir başkaldırısıdır. Kahramanı ise bir ulustur: “Türk milleti”.

İşgalciler geldikleri gibi giderler. Savaş boyunca bir avuç Türk havacısı -bunlardan bir kısmı İstanbul’dan kaçırılıp getirilmiş, bir kısmı da düşmandan ganimet olarak ele geçirilmiş çok az sayıda uçak ve elemanlardır- büyük başarılarla imza atar. Mustafa Kemal, Çanakkale savaşlarında hava kuvvetlerinin ne kadar önemli bir güç olduğu ve gelecekte de önemini artacağını görmüştür. Savaş zaferle biter ve 1923’de Cumhuriyet ilan edilir. Mustafa Kemal, yurdu adım adım gezmekte, ulusuna her konuda önderlik yapmaktadır.

Ve 1925.

Savaşın sıkıntıları içinde büyüyen Sabiha 12 yaşındadır. Babasından sonra annesini de kaybetmiştir. Kardeşlerinin yanında kalmakta, tek hayali ise yatılı bir okulda okumaktır. Mustafa Kemal’in Bursa’yı ziyareti sırasında Sabiha’nın Mustafa Kemal’i görme isteğiyle başlar hikâye. Yatılı bir okula girmek istediğini söyler ve Kemal Paşa’da Sabiha’dan manevi kızı olmasını ister. Abisinden alınan izinle birlikte Çankaya’ya doğru yol alır. Sabiha artık Mustafa Kemal’in manevi kızı Sabiha olmuştur. Hayatı, artık onun kılavuzluğunda şekillenecektir. Köşkün bahçesindeki küçük okulda Zehra, Rukiye ve yaverlerin çocuklarıyla ilköğrenime başlar. 1927’de Arnavutköy Kız Koleji’ne gider. Ancak hastalanması sonucu gerek yurt içi gerek yurt dışında tedavi görür. Sonrasında da Mustafa Kemal’in yanından hiç ayrılmaz. “İstikbal göklerde” diyen Mustafa Kemal için havacılık büyük bir önem arz eder. Savaş sonrasında genç Türkiye Cumhuriyeti hava kuvvetlerini geliştirme çabalarına girer. 1925’te Mustafa Kemal’in önderliğinde Türk dünyasının ilk sivil havacılık örgütü olan **Tayyare Cemiyeti** kurulur. Havacılık, yepyeni bir seferberlik oluşturur Anadolu’da. Nasıl olmasın ki? Yeni bir ulus devlet için atılan her adım onun gelişmesinde önemli yer tutacaktır. Dönemin dergi ve gazetelerinde havacılıkla ilgili yazılar yazılıp, tayyare piyangoları düzenlenir. Havacılık artık Türk ulusunun yepyeni gündemini oluşturuyordu. Türk Tayyare Cemiyeti’nin örgütlemesi sonunda 1925-1935 yılları arasında illerden halkın topladığı parayla 250 uçak alınır. Ancak Mustafa Kemal’in başka bir düşü vardı ki, bu da Sabiha’nın kanatlanıp uçmasıdır. Bunun ipucunu ancak 1934’de verecektir. 1934 Türk havacılık tarihi için bir dönüm noktasıdır. Çeşitli lisanslar alınarak Kayseri’de uçak üretimine başlanır.

Aynı yıl “Soyadı Kanunu” çıkartılır ve Mustafa Kemal’e Atatürk soyadı verilir. Sabiha ise 21 yaşında bir genç kızdır o tarihte. Bir akşam yemeğinde Atatürk manevi kızına **Gökçe** soyadını verir. Soyadı Sabiha’nın geleceğine yön verecek sihirli bir sözcük olmuştur. Atatürk manevi kızını göklerde görmek istemektedir. Bu olay ise bir yıl sonra gerçekleşecektir. Aynı yıl açılışını Atatürk’ün yaptığı **Türkkuşu** kurulur. Rusya’dan gelen planörleri izleyen Sabiha’ya Atatürk sorar: “Olur musun sende onlar gibi?”. İşte bu soru Sabiha’yı havacılık tarihinin unutulmaz isimlerinden biri yapacaktır. Ertesi gün Ata’nın, “Gökçen” kızı Türkkuşu’nun ilk kız öğrencisi olarak öğrenime başlar. Kısa sürede okulun en başarılı öğrencilerinden biri olur. Türkkuşu aynı sene içinde 8 başarılı öğrenciyi planör öğretmeni olmak üzere Rusya’daki Koktebel Planör Okulu’na gönderir. Ekipte sadece tek bir kız öğrenci vardır: Sabiha Gökçen. Buradaki öğrenimini başarıyla tamamladıktan sonra Moskova’ya Motorlu Uçak Okulu’na gider. Ancak Moskova’dayken, kız kardeşi Zehra’nın ölüm haberini alır ve bu haberle yıkılır. Moskova’daki eğitimine başlamadan yurda döner. Bir süre sonra Atatürk’ün ısrarlarıyla yeniden çalışmalarına başlar. Eskişehir Tayyare Okulu’na gider. Burada harbe hazırlık eğitimi alacaktır. Ancak rütbesiz olduğu için kurallar gereği problem çıkar. 1. Tayyare Okulu’na yollanır. Nisan 1937. Bir görev uçuşundan döndüğünde karargâhta bir hareketlilik görür. Dersimde bir isyan başlamıştır ve buraya bir filo gönderilecektir. Filoya katılmak istese de kimse bu sorumluluğu almak istemez ancak Atatürk’ün özel izniyle bu harekâta katılır. Gökçen artık deneyimli bir savaş pilotu olmuştur. Başarılarından dolayı Sabiha’ya bir numaralı **Murassa Madalyası** verilir.

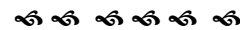

30 Ağustos 1937’de de Sabiha Gökçen, **askeri uçuş brövesini** alır. Bu yıllarda dünya kaynayan bir kazandır ve II. Dünya harbine doğru yol alınmaktadır. Atatürk ise Balkanlar’da ve Ortadoğu’da paktlar imzalayarak Türkiye’nin barış ve güvenliğini sağlamaya çalışmaktadır. 1938 baharında Balkan Paktı heyeti Ankara’dadır. Sabiha’yla tanışan heyet üyeleri kendisini uçakla bir balkan turu yapmaya davet ederler. Bunun üzerine Atatürk derki: “Davet ediyorlar? Hepsinin başkentlerine gideceksin. Yapabilir misin bunu?”. Sabiha’da “Biraz çalışırsam

olabilir.” der ve çalışmalara başlar. Ancak 1938 yılında sağlığı çok bozulmuş olan Atatürk’ün yanından ayrılmak istemese de manevi babasının direktifini yerine getirir. 16 Haziran 1938’de valti tipi bir uçakla İstanbul’dan havalanır. Önce babasının bulunduğu savarona yatı üzerinde bir gösteri uçuşu yapar ve sonra ilk durağı olan Atina’ya doğru yola koyulur. Bu Balkan turu beş gün sürecektir. Türk kadını bir anda hiçbir ülke kadının başaramadığı ölçüde ön plana geçmişti. Yalnız yerli basın değil, yabancı basın da ondan “**Göklerin Kızı**” diye söz etmektedir.

Sabiha, Balkan turunun ilk durağı olan Atina’da, Türkler ve Yunanlılar tarafından bayraklarla karşılanır. Daha sonra babasının Selanik’teki evini ziyaret eder. Sonraki durakları olan Sofya ve Belgrad’da da büyük bir coşkuyla karşılanır. Gökçen’e Belgrad’da Yugoslav genelkurmay başkanı tarafından **Beyaz Kartal** nişanı verilir. Son durağı olan Bükreş’te ise bir gösteri uçuşu yapması istenir Gökçen’den. Sabiha, turun altıncı günü yine savarona üstünde bir tur atarak Yeşilköy’e iner. Atatürk, manevi kızının tüm dünyada yankılar uyandıran bu başarısından büyük mutluluk duymaktadır. Ancak hastalığı ağırlaşmıştır. 10 Kasım’da Atatürk ebedi yolculuğuna çıkar. Sabiha 25 yaşındadır. Yıkılmıştır ancak yılmamıştır. Kısa bir hastalık evresinden sonra tekrar çalışmalarına başlar. Bundan sonra çalışmalarını Türkkuşu’nda 1954’de ki istifasına kadar sürdürür. 1953 ve 1959’da Amerika’ya davet edilir. Kendisi için büyük bir Amerika gezisi düzenlenir. Bu gezilere Atatürk’ü, Türkiye’yi, Türk kadınına tanıtmak amacıyla katıldığını söyler Ata’nın Gökçen kızı. Yabancı ülkelerde kadınlara pilot olma hakkı Türkiye’den çok sonralarda verilmiş, savaş görevi verilmesi ise ancak 1993’te gerçekleşmiştir. Sene 1996, Gökçen yine Amerika’dadır ancak bu sefer Amerikan Hava Kurmay Koleji’nin mezuniyet töreni için düzenlenen **Kartallar** toplantısının onur konuğu olarak. Maxwell Hava Üssü’ndeki törende havacılık kariyerinin en büyük ödülünü alır ve Sabiha Gökçen, o yıl dünya tarihine adını yazdıran 20 havacıdan biri seçilir. Bu ödüle layık görülen ilk ve tek kadın havacı olarak büyük ilgi toplar. Sabiha Gökçen, 1996’da bir ilke daha imza atar. 83 yaşında bir Fransız pilot eşliğinde falkon 2000 uçağıyla son uçuşunu yapar. Ancak Gökçen’in hayatında ilkler daha bitmiş değildir. Dünyada ilk kez bir havalimanına bir kadının adı verilir. 8 Ocak 2001’de İstanbul’da Sabiha Gökçen uluslararası havalimanı hizmete açılır. 2001’in 22 Mart’ında da hayata veda eder.

SEVİL'EN KÖŞE

Sevil ARAZ

KISACIK BİR ÖMÜR

Hiç akılda yokken gelir bir bir kelimeler... İçimizdekileri dillendirmek için yaşayan görevliler. Harf harf, hece hece gelirler dile; işlerler ince ince her şeyi gönüllere. Görevleri bitip yerlerine çekilince, insanı sarınca o kelimelerin tınısı, dönüşeceklerdir artık sevince, mutluluğa, kedere... Kim der ki onlara sadece bir kelime?

Kimi heyecanlı acelesi var, kiminin hiç yok kaygısı, kimi ayrılmaz bir ikili, kimi sevdalıdır. Hepsinin ayrı ayrı bir hikâyesi vardır. Bazen cevapsız sorularla can yakar, akıl kurcalarlar. Onların suçu yok, onlar dilsiz kahramanlar. Onları dillendirenler ise şairler, yazarlar...

Cemil Meriç kelimeler hakkında şöyle der: “Gül ıtriyle selamlar sabahı, şair yaratır. Pınar hangi susuzluğu giderdiğinin farkında mı? Güneş sarayları da aydınlatır, kulübeleri de. Öyle seveceksin ki kelimeleri, yalnız senin için raks edecekler. Kelimelerde bütün sevgiler gibi kıskanç. Senin olmalarını istiyorsan, onların olacaksın yalnız onların.”

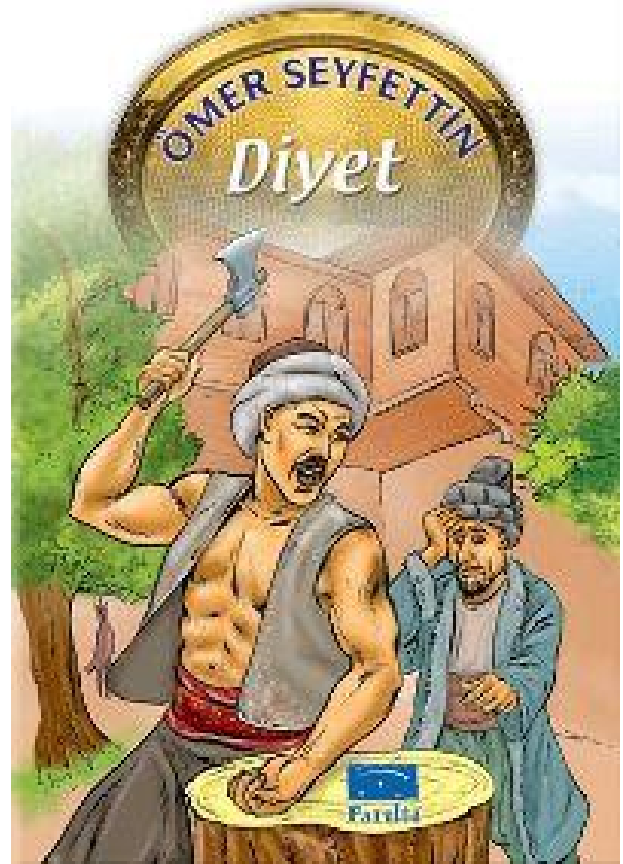
O, otuz altı yıllık kısacık ömrünü kelimelere verdi. Gelin hikâyelerinden çıkarmaya çalışalım. Örneğin; “Nakarat” adlı hikâyesinde bir Bulgar kıızıyla sevgili olan bir Türk genci vardır. Bulgar kıızı, bu Türk gencine Bulgarca bir şarkı söylemekten ve özellikle bu şarkının “Naş, naş, Çarigrad naş!..” bölümlü nakaratını tekrarlatmaktan engin haz duymaktadır. Genç adam, bir süre sonra kızın bulunduğu köyden ayrılır. Yeni gittiği yerde farkında olmadan bu şarkıyı mırıldanır. Bulgarca bilen bir arkadaşı, mırıldandığı sözlerin anlamını bilip bilmediğini sorar. Bilmediğini öğrenince şöyle der: “Sen Bulgarların İstanbul’u alacağız, Ayasofya’ya haç takacağız şarkılarının bu nakaratını tekrarlıyorsun!...” der. İşin ilginç yanı ise Nakarat adlı hikâyenin kahramanı yazarımızın ta kendisidir. Sonraları bu durumu arkadaşı Ali Canip’e anlattığı söylenir. Eğer kim olduğunu hala bulamadıysanız bir hikâyesiyle daha devam edelim. Namusu için yaşayıp eyvallahı olmayan Koca Ali’nin, anlatıldığı “Diyet” hikâyesi desem ya da Yalnız Efe, Harem, Yüksek Ökçeler, Bahar ve Kelebekler, Beyaz Lale, Kaşığı... Yanıtlarınızı duyar gibi oluyorum. Yanılmıyorsam Ömer Seyfettin demektesiniz.

Evet, hikâyeleri gibi hayatı da bir o kadar ilginç olan yazar. ÖMER SEYFETTİN.

Çağdaş Türk hikâyeciliğinin öncülerinden Ömer Seyfettin, 1884 yılında Gönen’de doğmuştur. Subay olan babasının görevi gereği, yedi sekiz yaşlarına kadar bu sevimli Anadolu kasabasında kalmıştır. Bilindiği gibi yazar baba mesleğini seçmiş, Harp Okulu’ndan teğmen olarak çıktıktan sonra, Osmanlı İmparatorluğunun o zamanki en tehlikeli ve karışık bölgesi olan Makedonya sınırında subaylık yapmıştır. “Benim deham komiktir” diyen Ömer Seyfettin çoğu zaman hikâyelerinde de mizaha yer vermiştir. İsterseniz bu konuda hikâyeleriyle boy ölçüşecek bir anısına yer verelim. Genç subayımız Makedonya’da Yakorit Kasabasında sınır bölüğü kumandanıdır. Bir gün dikkatini çeker kasabadaki horozların ibikleri çok kocamandır. Bir iki derken bunlara sinirlenir. Kendi kendine: “Aman ne çirkin, ne banal şeyler, hiç estetik yönleri yok...” diye söylenir ve emirlerine emreder. Rastladıkları bütün horozları yakalatur. Kocaman ibiklerini keskin birer ustura ile kestirip küçültür ve onları güzelleştirmiş olmaktan memnunluk duyar.

Kendisi son derece mütevazı, alçakgönüllü bilgili bir insan olan Ömer Seyfettin çevresi tarafından çok sevilirdi. Ama zamanla biraz kuşkulu bir karakter özelliği kazanmıştır. Öyle ki bir ara askerlikten ayrılıp gazeteciliğe geçtiği yıllarda onun bu huyunu bilen bir arkadaşı, her sabah yazı yazdığı gazeteye geliş saatini kollayarak üç başka arkadaşı yoluna diker. Ve Köprü’de, Eminönü’nde, Sirkeci’de birbirlerinden habersizmiş gibi görünen bu arkadaşlar, Ömer Seyfettin’le karşılaşınca hemen “Geçmiş olsun, pek fena görünüyorsun, renginde çok bozuk, hasta mısın?” diye sorarlardı. Üçüncüsünde Ömer Seyfettin gerçekten hasta olduğuna inanarak evine gidip yatmak üzere geri döner ve gazeteye gitmekten vazgeçerdi. Tüm bu özellikleri yanında çok da gururlu olan yazarımız yoksul denilebilecek bir hayat sürmüş, tanıdığı pek çok hatırlı olduğu halde, onlardan yardım bile istememiştir.

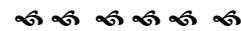
II. BAYEZİD KÜLLİYESİ - AMASYA

Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalma çoğu caminin duvarlarında rastladığımız vav harfi bir çok insanın gözünden kaçmasına rağmen aslında büyük anlam ifade eder. Bu harf Allah'ın Vahid ismini ve birliğini simgeler. Ebced hesabında 6 rakamına denktir ki; Bu yönüyle aynı zamanda imanın 6 şartını temsil ettiği söylenir. Harfi med olduğu gibi, kasem harfidir. Aynı zamanda, iki cümleyi veya özneyi bağlayan bağlaçtır.

Fotoğraf: Murat Armağan tarafından görüntülenmiştir.

Murat ARMAĞAN

UNUTULMAYAN DESTAN: ÇANAKKALE

Çanakkale öyle bir mücadeledir ki; Türk Milletinin ruhunda ve zihninde silinmeyecek etkiler bırakmıştır. Bu yüzendir ki birçok destana, şiire, romana ve tarihin tozlu sayfalarına konu olmuştur. Yüz binlerce şehidin verildiği bu savaşlar öyle silinecek bir yazı değildir. Bu savaşlar Türk milletinin onurunu, kahramanlığını ve centilmenliğini bütün dünyaya ispatladığı bir savaştır.

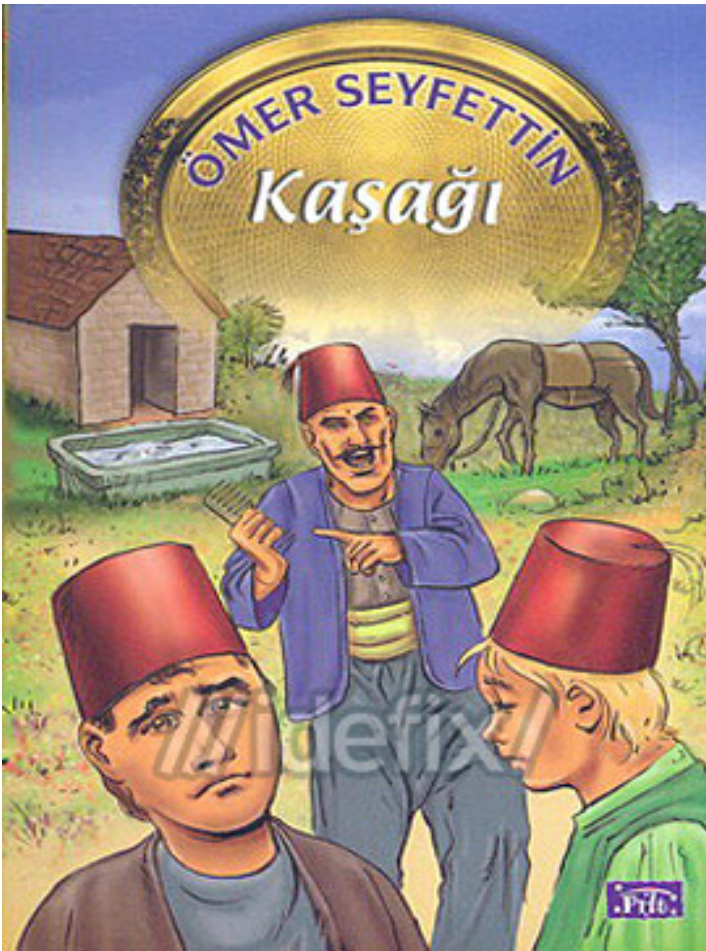
Vatana büyük bir aşkla bağlı binlerce Türk genci, vatan sevgisinin cesaretlendirdiği gönüller ve gönüllüler olarak tarlasından, iş yerinden, camisinden, okulundan çıkıp Çanakkale'ye koşmuş, burada, harcı inanç ve kararlılık olan bir kale inşa etmişlerdir. Ve sonuçta, kanları ile mezar taşına adlarını yazmaktan öte, kanları ile tarihin unutamayacağı bir destan yazmışlardır.

Milleti için cepheye koşan bir grup genç de müderris Emin Efendi'nin öğrencileridir. "Müderris Emin Efendi, sınıfa girdiğinde boş sıralarla karşılaşır. Gözü tahtadaki yazıya ilişir. Sindire sindire okur tahtada yazılanları:

Hikâyecimiz para yönünden sıkıntılı bir dönemdedir. Ve o yılların en sürümlü gazetesi Vakit'te bir hikâyesi çıkar. Hikâye hoştur lakin kısa kısa konuşmalar can sıkacak kadar uzatılmıştır. Nedenini sordukları zaman, muzip bir çocuk gibi gülümseyerek şu cevabı verir: "Ne yapayım cancağızım, Hakkı Tarık hikâye başına değil satır başına para veriyor..." Ömer Seyfettin'in ömrü gibi gazeteciliği de pek uzun sürmez. Balkan Savaşı'nda yeniden göreve çağrılmış, çarpışmalar sırasında Yanya Kalesi'nde esir düşmüş, bir yıl Yunanistan'da esir kalıp yurda dönüşünde Kabataş Lisesi edebiyat öğretmenliğine atanmıştır. Bundan sonraki altı yedi yılını yazarlık ve öğretmenlikle sürdürmüştür. Onun yaşarken olduğu gibi, ölümünden sonrada pek rahat ettiği söylenemez. Kadıköy'de Kuşdili'ndeki Mahmut Baba mezarlığına gömülmüş, on, on iki yıl kadar sonra tam kendisinin mezarının bulunduğu yerden bir yol açılması gerektiği için, kemikleri bir torbaya doldurularak Zincirlikuyu mezarlığına aktarılmıştır. Bu arada kaybolan ilk mezar taşı ise uzun aramalar sonucu bulunup yeni mezarına dikilmiştir. Ömer Seyfettin öldüğü zaman İstiklal Savaşı daha yeni yeni örgütlenme dönemindeydi. Dolayısıyla Trablusgarp, Balkan ve Birinci Dünya Savaşı'nın acı sonuçlarını gören ve yaşayan yazar, İstiklal Savaşı'nın mutlu sonucuna yetişemedi. Bunun içindir ki "Ömer sağ olsaydı da bu savaşın destanını yazsaydı..." diye hayıflanan arkadaşları tam anlamı ile haklıdır.

Söz kulağa, yazı uzağa gider der atalarımız. Yazdıklarıyla hep uzağı hedefleyen yazarımızı bir kez daha saygıyla anıyoruz.

Hoşçakalın...

Müderri Emin Efendi, sınıfa girdiğinde boş sıralarla karşılaşır. Gözü tahtadaki yazıya ilişir. Sindire sindire okur tahtada yazılanları: “Muhterem Hocam, Ayasofya Camii’ndeki hutbeleriniz ve dershanedeki derslerinizden, Çanakkale’de milletimizin namusunun korunması gerektiğine inandığımız için gidiyoruz. Yüreğiniz rahat olsun. Milletimizin namusu olan Çanakkale’de, sizin talebeleriniz bir gönüllü birliği oluşturarak ve tek bir kişi gibi hareket ederek sömürgecilerin karşısına çıkacaklardır. Dualarınız üstümüzden eksik olmasın. Hakkınızı ve emeklerinizi helal edin.” Bu inanç ve coşkuyla gelen Çanakkale’de, gerçekten dünyanın unutamayacağı bir destan yazılmıştır. Ayrıca türküsü söylenmiş, anıları anlatılmış, efsane ve menkıbeleri teşekkül etmiştir. Şimdi şanlı tarihimizin sayfalarına dalma zamanı...

Yahya Çavuş ve takımı da savaşta yurdu savunanlar arasındadır. İngiliz birliğine karşı Seddü’l- Bahir tepesinde bulunan Yahya Çavuş ve takımı (15 kişi) büyük bir inançla engel olmaya çalışıyorlardı. Karşılarında bulunan bir birliğe karşı 15 kişi gönülden savaşarak engel olmaya çalıştılar. Tam üç gün ve üç gece bir birliğe bir takım olarak karşı geldiler. Onları durdurdular. Gelibolu yarımadasının içlerine girmelerine 15 kişilik bir kuvvetle engel oldular. Sonunda yardımcı kuvvetlerin gelmesine yakın hepsi Allah’ı arzu ettiler. Şehitlik mertebesiyle Allah’a ulaştılar.

Bir Kahraman tabur ve Yahya Çavuş’tular;
Tam üç alayla, burda, gönülden vuruştular...
Düşman, tümen sanırdı bu şahlanmış erleri,
Allah’ı arzu ettiler; Akşam kavuştular.

Nusret Mayın Gemisi o gece mayınların yerini değiştirirken, hiçbir şey sanıldığı gibi kolay olmamıştır. Nusret Mayın Gemisi Çanakkale savaşına noktayı koyacak olan görevine çıktığı gece Karanlık Liman ile Seddülbahir arasındaki mayınları toplayıp yerini değiştirirken O’nu koruyan Anadolu Feneri de bir İngiliz Gemisi üzerine projektörleri dikmiş ve gemiyi takibe almıştı. Fakat birden Anadolu Feneri arıza yaptı. Nusret Mayın Gemisi telaşla ışıklarını söndürdü. İngiliz gemisi bu sefer kendi projektörleriyle denizi taramaya başladı. Geçen dakikalar içinde Nusret Mayın Gemisi tam yakalanacağı anda birden Anadolu Feneri tekrar çalışmaya başladı. İngiliz gemisinin projektörleri

üzerine kendi projektörlerini dikti ve iki ışık arasında kalan nusret muhakkak hezimetten kurtuldu. Görevini yerine getirip geri döndüğünde bu heyecana kalbi dayanamayan gemi kaptanı hakkı beyin naşını da karaya çıkardı. Anadolu fenerinin hiçbir tamirat yapılmadan kendiliğinden çalıştığını öğrenen gemi komutanı Nazmi Bey, bu olayın bir mucize olduğunu daha sonraki günlerde yazdığı günlüğünde belirtmektedir.

Çanakkale Zaferi öyle büyük bir zaferdir ki, halkın vicdanında öyle derin izler bırakmıştır ki, pek çok şair tarafından –halkında hislerine tercüman olunarak- destanlar vücuda getirilmiştir. Mehmet Akif de bu şairlerimiz arasındadır. Mehmet Akif’in yazdığı Çanakkale Şehitleri Destanı ise bu izlerin en güzel örneğidir. Eser yıllardır hepimiz tarafından zevkle okunmuş ve ezberlenmiştir. Akif, eserde harbin vahametini, vahşetini anlatırken bu uğurda şehit olanların da yalnız kalmayacaklarını, onları Hz. Peygamber’in şefkatle beklediğini müjdelemektedir.

Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi
-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara’ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya
Ne hayâsızca tahaşşüt ki ufuklar kapalı!
Nerede gösterdiği vahşetle “Bu: bir Avrupalı”
Dedirir –yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi
Varsa gelmiş, açılıp mahbesi yahut kafesi!
Eski dünya, yeni dünya, bütün akvam-ı beşer,
Kanyor kum gibi, tufan gibi hakikat mahşer mi mahşer
Yedi iklimi cihanın duruyor karşıda
Ostralya’yla beraber bakıyorsun: Kanada!
Çehreler başka, lisanlar, deriler rengârenk;
Sade bir havadis var ortada: vahşetler denk.
Kimi Hindu, kimi yamyam, kimi bilmem ne bela...
Hani tâûna da zuldûr bu rezil istila!...

Çanakkale Deniz Zaferinin 96. yıldönümü kutlu olsun.

Esra KAPLAN

TARİHTEN HİKÂYELE

Eda ALAGÖZ- Ahmet YİĞİT

TAÇ MAHAL

Merhaba, sevgili Tarihin Seyrinde okuyucuları...

Gazetemizin bize ayrılan bu köşesinde sizlere, yeryüzünde beşeri aşkın abideleştiği en muhteşem eserlerden birisi olan Taç Mahal'i ve onun birazda üzücü hikâyesinden söz edeceğiz.

Hindistan'da kurulmuş olan Babür Devleti'nin başına 1627 yılında Şah Cihan geçmiştir. Şah Cihan, şehzadelğinde evlendiği Ercüment Banu Begüm'e (Mümtaz Mahal) büyük bir aşk ile bağlanmıştı. (Şah Cihan tahta çıktıktan sonra eşine artık Mümtaz Mahal(Sarayın Gururu) denilmeye başlanmıştır.) Fakat hükümdarın eşi 1631'de Burhanapur'da doğum sırasında hayatını kaybetmiştir. Söylenceye göre; Mümtaz Mahal ölmeden önce eşinden yeryüzünde eşi benzeri görülmemiş bir anıt yaptırmasını istemişti. Şah Cihan ise bu kayıptan çok etkilenmiş ve iki sene süreyle yas tutmuştu. Öyle ki hükümdar bütün eğlencelerden uzak durmuş, ordunun seferlerine de gitmez olmuştur. Nitekim Şah Cihan eşine verdiği sözü yerine getirmek ve aşkını abideleştirmek için bir anıt mezar yaptırmaya karar vermiştir. Bu düşüncesini açıkladığında birçok mimar yapılacak olan eser hakkındaki projelerini hükümdara sunmuşlar, mimariye ilgisi olan hükümdar da bu projeleri incelemiş ve yapıya asıl şeklini veren kendi modelini oluşturmuştur. Anıtın yapımına 1632 yılında başlanılmıştır. Osmanlı (Muhammed İsa, Mimar İsmail Efendi), İranlı, Suriyeli ve Hintli(Nadirul-asr Üstad Ahmet) mimarlar yapıda görev almışlardır. İslam türbe mimarisinin en güzel ve başta gelen eserlerinden olan Taç Mahal, Babürlü mimarisini de en güzel şekilde yansıtmaktadır. Ayrıca Babürlü Devleti'nin en parlak döneminde yapılmış güç ve kudretin timsali olmuştur.

Agra şehrinde, Yamuna nehri kenarına inşa edilen Taç Mahal'in yapımında 20 bin işçi çalışmıştır. Hindistan'ın ve Orta Asya'nın çeşitli yerlerinden getirilen yapı ustaları,

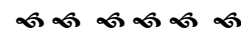
duvarcılar, kakmacılar ve hattatlar Şah Cihan'ın eşine olan aşkını bu eşsiz esere nakşetmişlerdir. Taç Mahal'in yapımında beyaz mermer ve kırmızı kum taşı kullanılmış, ana türbe binası ise tamamen beyaz mermerden yapılmıştır. Geniş bir avlu içinde dört köşesinde dört minare bulunan ve 75 metre yüksekliğinde beyaz mermerden oluşan anıt, romantik hususiyetleri, önemli bir durum arz eden mimari olgunluğu ve eşsiz güzelliği ile dünya üzerinde inşa edilen muhteşem eserlerden birisidir. Kubbenin önündeki anıtsal kapıdan Taç Mahal'in bulunduğu bahçeye girilir.

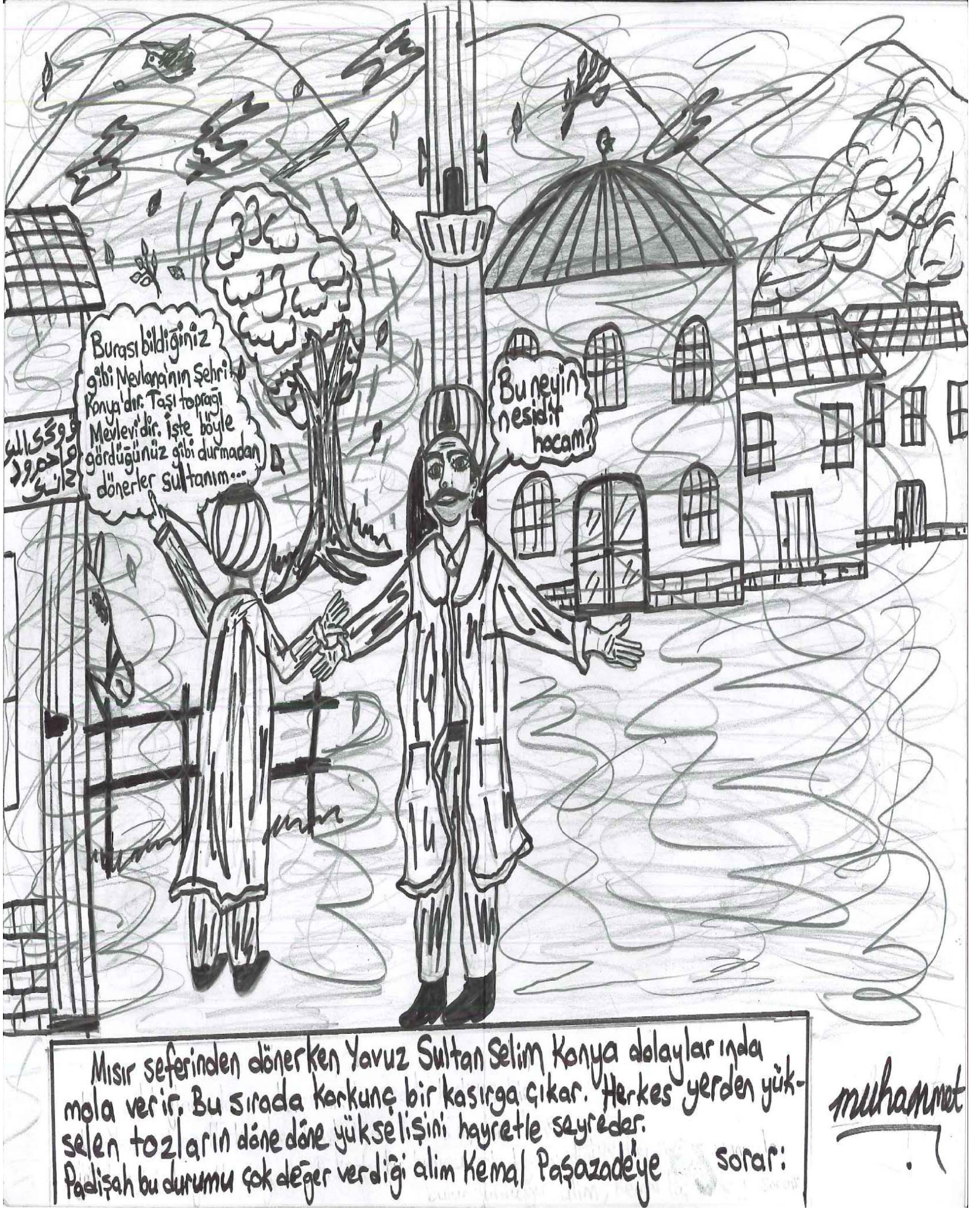
Bahçe mükemmel bir simetriye sahip olup, İran bahçe mimarisinin ana esaslarına göre teşkilatlandırılmıştır. Bahçede bulunan çok sayıdaki havuz ve çeşmeler Yamuda nehrinden gelen su ile beslenmektedir.

Yerden yüksekliği 82 metre olan Taç Mahal'in kubbesi Mimar İsmail Efendi tarafından yapılmıştır. Kubbenin üzerinde ise altından bir âlem vardır. Ana türbe binası ve külliye'nin diğer bölümlerinde bulunan kitabeler dini mahiyette olup, Kuran-ı Kerim'den ayetler ihtiva etmektedir. Anıtın binlerce sedef, akik ve firuze gömülü olan duvarlarında ayrıca 42 zümrüt, 142 yakut, 625 pırlanta ve 50 tane iri inci vardır. Bu mücevherler, mermerlere oyulan çiçek ve demet gibi desenlerin içine yerleştirilmiştir. Böylece anıtın günün farklı saatlerinde değişik renkleri yansıtması mümkün olmuştur.

Taç Mahal tam olarak 1649 yılında tamamlanmış ve 40 milyon rupiye mal olmuştur. Mümtaz Mahal'in naaşı buraya defnedilmiştir. Şah Cihan ise oğulları arasında çıkan taht kavgaları sonucunda oğlu Evrengzip Alemdar Mirza tarafından tahttan indirilerek Agra Kalesi'ne hapsedilmiş, ömrünün geri kalan sekiz yılını tutuklu olduğu kaleden Taç Mahal'i seyrederek geçirmiştir. Romantik görünüşü ile asırlarca herkesi büyüleyen Taç Mahal, birçok şair ve yazara da ilham kaynağı olmuştur. Mehtaplı gecelerde ise Ay'dan daha parlak bir görünüme bürünmektedir. Bugün Taç Mahal içinde bulunan iki kabir, birbirlerini çok seven ve aşklarını abideleştiren Şah Cihan ve eşi Mümtaz Mahal'e aittir.

Muhammet BARDAKÇI

HABİBE İLE ADIM ADIM

Habibe AVCI

VAN

Geçtiğimiz günlerde deprem nedeniyle sıkıntılar yaşayan, Van şehri sakinlerine sabırlar dileyerek yazıma başlamak istiyorum.

Van ve çevresi, coğrafi bakımdan önemli olduğu için çok eski dönemlerden beri yerleşim alanı olmuş, birçok uygarlığın izlerini üzerinde barındırmıştır. Urartu Medeniyetine başkentlik yapan Van (Tuşpa), bugüne kadar, Hurriler, Hititler, Persler, Medler, Selçuklular, Osmanlılar gibi birçok kültürü ev sahipliği yapmıştır.

Van; Van Gölü, Akdamar Kilisesi, "Kaleler Kenti" olarak anılmasını sağlayan kaleleri, dünyaca ünlü kedisi ve pek çok turizm aktivitesine olanak veren coğrafyası ile Doğu'nun önemli bir turizm merkezidir.

Van'la simgeleşmiş olan kedisi yeşil-mavi gözleriyle çok şirin bir görüntüye sahiptir. Zaten Van denildiği zaman akla ilk gelen özelliklerden biridir. Şehrin bir başka doğal güzelliği ise Van Gölü'dür. Van Gölü, bölge halkı tarafından Van Denizi olarak da bilinmektedir. Van Gölü, Türkiye'deki en büyük göllerden biridir. En önemli özelliği de sodalı olmasıdır. Sodalı olduğu için sabuna ve deterjana ihtiyaç olmadan gölde bazı eşyalar yıkanabiliyor.

Van gölü, üzerinde ulaşım yapılabilen tek gölümüzdür. Bu gölün içinde önemli bir yere sahip olan Akdamar Adası üzerinde adanın adıyla anılan Akdamar Kilisesi bulunmaktadır. Bu kilise 900'lü yılların başında Kral Gagik tarafından yaptırılmıştır. Bir de bu adanın halk arasında yaygın olan bir de efsanesi vardır. Bu efsaneye göre:

"Zamanın birinde bu adada yaşayan baş keşişin Tamara adında güzelliği dillere destan bir kızı varmış. Adanın çevresindeki köylerde çobanlık yapan Müslüman bir genç, bu kıza âşık olur. Bu genç, Tamara ile buluşmak için her gece adaya yüzermiş. Tamara ise ona yerini belli etmek için bir fenerle beklemiş. Bundan haberdar olan kızın babası, fırtınalı bir gecede elinde fenerle adanın kıyısına inmiş ve sürekli yer değiştirerek gencin boşuna yüzüp, gücünü

yitirmesine neden olurmuş. Yüzmekten yorulup gücünü yitiren genç çoban boğulmuş ve boğulmadan önce 'Ah Tamara!' diye haykırmış. Bunu duyan kız da hemen ardından kendini gölün sularına bırakarak boğulmuş."

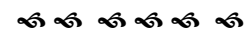

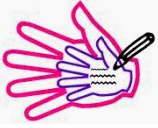
Bu isim daha sonra Ahtamar ve Akdamar şekline dönüşmüştür. Burada bir kilise bulunmaktadır. Bu kilise Ermeniler açısından önemli bir yere sahiptir. Bakımsız kalan kilise 2005-2007 döneminde Kültür ve Turizm Bakanlığı öncülüde restore edilmiştir. Kilise 2007 yılında müze olarak açılmıştır. Bu kilisede 19 Eylül 2010 yılında Başpiskopos Aram Ateşyan yönetiminde bir ayin düzenlenmiştir. En son da bu yıl 10 Temmuz 2011'de de Akdamar Kilisesi'nde yine bir ayin yapılmıştır.

Van hakkında bu yazıyı sizlerle paylaşmadan önce araştırma yaparken en çok dikkatimi çeken Van'da bulunan Şeytan Köprüsü oldu. Düşüne giden bir grubun köprüden çaya düşmesinden dolayı adını alan bu köprü Van'ın önemli simgelerindendir.

Van şehri, bu yapıların dışında mesire yerleri, kaleleri, ören yerleri ve köprüleri ile doğal bir güzelliğe sahiptir. Van'ın evleri de geleneksel mimarisini günümüze taşıyan önemli unsurlardandır. Çarşıları, sokakları, mahalleleri, han, hamam ve taş döşeli caddeleri Van evleri ile Osmanlı kentlerinin tipik özelliklerini taşır. Van'da ayrıca farklı damak tatları da bulunmaktadır. Murtuğa, cacık, ilitme, ekşili, senseger gibi yemek türlerinin yanı sıra Van otlı peyniri de ünlüdür. Van'da ayrıca alış-veriş yapılan yerler de bulunmaktadır. Özellikle Van ve çevresinde dokunan kilimler büyük ilgi görmektedir.

Şimdi Van'a gitme vakti...

ÇALIŞAN KALEM

Kübra ÇALIŞKAN

BALKANLARIN YİTİRİLİŞİ

Yüzyıl önce 8 Ekim 1912'de başlayıp 30 Mayıs 1913'te sona eren I. Balkan savaşıyla Osmanlı Devleti, birçok cephede savaşmış ve ağır bir yenilgi almıştır. Savaşın sonra Türkler, vatanlarını terk ederek Anadolu'ya göçe başlamışlardır.

Bildiğimiz gibi, Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren, Balkanları tedrici olarak fethettikten sonra iskân siyasetinin bir gereği olarak Anadolu'dan getirdiği Türkleri buralara yerleştirmiştir. Daha sonra bu bölgeler, ticaret ve kültür alanında büyük bir gelişme göstermiş, birçok Türk ve İslam eseri yapılmıştır. Yaklaşık 550 yıl süren bir hâkimiyetten sonra, Balkan savaşlarıyla, bu bölgeler terk edilmiş ve milyonlarca Türk Anadolu'ya dönmek zorunda kalmıştır. 93 Harbinde görülen göç ve göçmen felaketinin daha şiddetlisi Balkan Savaşlarında gerçekleşmiştir.

Bu savaş Birinci Dünya Savaşı'na giden yolda da önemli bir duraktır. 93 Harbi'nde Yeşilköy'e kadar ilerleyen Ruslar, Osmanlı Devleti'ni zor durumda bırakmışlar, bu durumu gören İngiltere, Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü savunmaktan vazgeçmiştir. İngiltere'nin politika değişikliğinin diğer bir nedeni de Osmanlı'nın Almanya'yla yakınlaşmasıdır. Böylece İngiltere Rusya'yı Balkanlarda serbest bırakmıştır. Rusya bundan sonra Balkan Devletleri üzerindeki etkinliğini giderek artırmıştır.

Birliğini geç tamamlayarak sömürge yarışına katılan İtalya, 28 Eylül 1911'de Trablusgarp'ı işgal etmiş ve Osmanlı Devleti yeni bir savaşa sürüklenmiştir. Osmanlı'nın Trablusgarp'la meşgul olmasından faydalanan ve Rusya'nın yayılcı politikasının etkisindeki Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan ve Karadağ, Osmanlı'nın Balkanlardaki topraklarını paylaşmak için bir dizi ittifak oluşturmuşlardır. Nihayet 8 Ekim 1912'de Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı ile Balkan savaşları da başlamıştır.

Osmanlı Devleti, bu savaşta dört cephede birden savaşmak zorunda kalmıştır. Bulgarlar; Edirne, Kırklareli ve Lüleburgaz'ı ele geçirip Çatalca'ya kadar gelmişlerdir. Yunanlar Ege adalarını ve Selanik'i ele geçirmişlerdir. Makedonya; Sırlar, Karadağlılar ve Bulgarlar tarafından işgal edilmiştir. Bu arada Arnavutluk da bağımsızlığını ilan etmiştir.

getirmemesi gibi sebeplerden dolayı Osmanlı tüm cephelerde yenilmiştir.

30 Mayıs 1913'te imzalanan Londra Antlaşması'yla Osmanlı, Makedonya, Selanik ve Girit'i hukuken Yunanistan'a terk etmiş, Orta ve Kuzey Makedonya'yı Sırbistan'a, Edirne, Kırklareli, Dedeağaç'ı Bulgaristan'a bırakmıştır. Midye-Enez hattı sınır olmuştur. Bulgaristan da böylece Ege Denizi'ne ulaşmıştır.

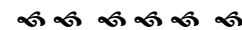
Osmanlı Devleti'nin Balkanlardan çekilmesiyle bölgede siyasi otorite boşluğu yaşanmış ve bu toprakların paylaşımı konusunda da Balkan Devletleri anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Bundan faydalanan Osmanlı da yalnızca Doğu Trakya'yı geri alabilmiştir.

Balkan savaşlarının sonunda Yanya, Manastır, İşkodra, Üsküp ve Selanik gibi önemli merkezler kaybedilmiştir. Bunlar aynı zamanda Türk kültürünün ana merkezlerindendir. Bundan sonra göçmen ve Batı Trakya sorunu da başlamıştır. Anadolu'ya ve Trakya'ya göç eden milyonu aşkın bu insanlar, zaten zor durumda olan Osmanlı'yı iyice zayıflatmıştır.

Balkan Savaşları tarihimizin önemli bir noktasıdır. Bu savaşın çok büyük dersler çıkarılabilir. Unutmamak, unutturmamak gerekir.

“Ordumuzun son Balkan Harbinden sonraki ağır mağlubiyeti acı bir hakikattir. Hayal kırıklığına uğranıldı. Bu uğursuz hakikati kavrayanlar da vardı veya kavramamak için ya gafil ya cahil olmak lazımdı.”

Gazi Mustafa Kemal

YÜKSEK YÜKSEK TEPELERE EV KURMASINLAR

Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar
Aşrı aşrı memlekete kız vermesinler,
Annesinin bir tanesini hor görmesinler.

Uçan da kuşlara malum olsun ben annemi özledim
Hem annemi hem babamı hem köyümü özledim

Babamın bir atı olsa binse de gelse
Annemin yelkeni olsa uça da gelse
Kardeşlerim yolları bilse de gelse

Uçan da kuşlara malum olsun ben annemi özledim
Hem annemi hem babamı hem köyümü özledim

Günümüzde ayrılıkların, kına gecelerinin sembolü olmuştur türkümüz... Gelinleri kolay ağlatmaya, gurbette hasret çekenlere birebirdir. Gelin türkümüzün acı hikâyesini hep birlikte okuyalım ve Zeynep'in mırıldanışlarını kulağımızda hissedelim.

Türkümüzün öyküsü Malkara köylerinden alınmış olup belli bir kişinin dilinden yazıya geçirilmiş değildir. Söylentiye göre, çok eskiden köyün birinde Zeynep isimli çok güzel bir kız varmış. On altısına yeni bastığında Zeynep'i köylerindeki bir düğünde aşırı (yabancı) köylerden gelen Ali isimli bir genç görür. Ali, Zeynep'i çok beğenir ve köyüne döndüğünde kızın babasına hemen görücü gönderir. Zeynep'i Ali'ye verirler. Kısa bir zaman sonra düğünleri olur. Ali, Zeynep'i alıp uzaktaki köyüne götürür.

Zeynep'in gelin gittiği köy ile kendi köyü arası üç gün üç gece çeker. Bu kadar uzak olduğundan dolayı Zeynep, anasını babasını ve kardeşlerini tam yedi yıl göremez. Bu özlem Zeynep'in yüreğinde her gün biraz daha büyüyerek dayanılmaz bir hal alır. Köyün büyük bir tepesinde bulunan evinin bahçesine çıkarak kendi köyüne doğru dönüp için için

kendi yaktığı türküyü mırıldanır ve gözleri uzaklara dalar sıla özlemini gidermeye çalışır.

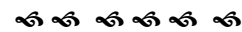

Oysa kocası, Zeynep'in bu özlemine pek aldırmaz etmezmiş. Kaldı ki eski gibi sevgisi de pek kalmadığından Zeynep'i fazlaca horlamaya, eziyet etmeye başlar. Sonunda bu özlem ve kocasının horlaması Zeynep'i yataklara düşürür. Gün geçtikçe hastalığı artan Zeynep'in düzelmesi için, köyden ziyarete gelenler de anasının babasının çağrılmasının iyi geleceğini söylerler. Başka çare kalmadığını anlayan Zeynep'in kocası da anasına babasına haber vermeye gider. Altı gün altı gecelik bir yolculuktan sonra bir akşamüstü Zeynep'in anası babası köye gelirler, Zeynep'i yatakta bulurlar. Perişan bir halde Zeynep hala türküsünü mırıldanmaktadır. Aynı türküyü anasına babasına da söylemeye başlar.

Çevresindeki bütün köy kadınları duygulanıp gözyaşı dökerler. Annesi fenalıklar geçirir ve bayılır. Zeynep hasretini giderir, giderir ama artık çok geç kalınmıştır. Bir daha onmaz, sonu ölümle biter. Herkes Zeynep için gözyaşı döker. İşte o gün bu gündür bu türkü ayrılığın türküsü olarak söylenip durur.

Esra KAPLAN

TARİH MAGAZİN

Arzu DURUKAN- Halil GOSTAK

DERDİ OLAN NEYLESİN?

Bu sayımızda, Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı hâkimiyetine almasından sonra yine burada yaşanmış bulunulan bir aşk hikâyesini size aktaracağız. Her yazıda dediğimiz gibi bu bir magazin, ister inanın ister inanmayın...

23 Ağustos 1514 tarihinde gerçekleşen Çaldıran Meydan Muharebesi ile İran tehdidi bertaraf edildikten sonra, Osmanlı'nın yeni hedefi Memluk coğrafyası olmuştur. Aslında bu iki devlet arasındaki ilişkiler çok da iyi değildir. Dulkadiroğulları Beyliği, iki devlet arasında geçmişten beri bir çekişme sahası olmuştur. Ayrıca, Memluklar, İran ile olan savaş halinde Şah İsmail yanlısı bir hava içerisinde olmuşlardır. Coğrafi keşiflerin ardından yön değiştiren ticari rota Osmanlı ekonomisine zarar vermektedir. İşte bu sebeplere bağlı olarak Osmanlı Devleti, Memluklar üzerine yürümüş, 22 Ocak 1517 yılında kazanılan Ridaniye savaşı ile Memluk Devleti'ne son verilmiştir. Mısır, Osmanlı hâkimiyetine girdiği gibi Halifelik Müessesesi de Osmanlı Devleti'ne geçmiştir.

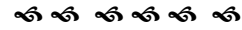

İşte, ne olduysa her şey bu günlerde oldu. Sultan, hâkimiyetin yerleştirilmeye çalışıldığı bu günlerde, çadırında konaklamaktaydı. Bu çadırın temizliğini ve yemeğini ise Mısırlı bir cariyeye yerine getirmekteydi. Yalnız cariyeye, Sultan sabah çıktıktan sonra çadıra gelmekte ve işini bitirdikten sonra da Sultan gelmeden önce çadırdan çıkmaktaydı. Cariye nasıl olduysa bir kaç defa Yavuz Sultan Selim Hanı görmüş ve ona âşık olmuştu. Zamanla içinde beslediği aşk günden güne daha da kök salmıştı. Sonunda açılmaya karar vermiş. Lakin karşısına çıkma cesaretini kendinde bir türlü bulamamıştı. En sonunda cariyeye, içindeki duyguyu “*Derdi olan Neylesin?*” sözü ile ifade etmiş ve bu notu Sultan'ın yatağının üzerine bırakmıştı. Akşam çadırına gelen Yavuz Sultan Selim, yatağına bırakılmış olan bu notun sahibinin cariyeye olduğunu anlamış, o da bu nota cevaben, kâğıdın arkasına “*Derdi neyse söylesin?*” demiş ve notu aldığı yere bırakmıştır.

Ertesi gün çadıra gelen cariyenin yaptığı ilk iş, doğal olarak notu okumak olmuştur. Karşılaştığı cevap karşısında biraz

olsun cesareti yerine gelen cariyeye, yine aynı mektuba bu sefer; “*Korkuyorsa Neylesin?*” demiştir. Akşam olunca çadırına dönen Sultan Selim, cariyeye'nin yazdığı notu okumuş, ve “*Hiç korkmasın söylesin?*”cevabını yazmıştır. Sabah çadıra gelen cariyeye, Sultan'ın yazdığı cevabı okumuş ve ne olursa olsun söyleyeceğim düşüncesi içerisinde Sultan'ı beklemeye başlamıştır. Sultan Selim, akşam çadırına dönünce cariyeyi kendisini beklerken bulmuştur. Yavuz Sultan Selim, cariyeye “*Buyurunuz, sizi dinliyorum.*” demiştir. O anda heyecanı ve korkusuyla karışık bir duygu içerisinde bulunan cariyeden şu naçiz sözler duyulur; “*Efendim...*” “*Cariyeniz... Size...*” ve cariyeye cümlesini tamamlayamadan yere yığılıp kalır. İçinde alevlenen aşkı söyleyemeden ruhunu teslim eden cariyenin, bu tertemiz aşkı karşısında Sultan Selim gözyaşlarını silerek etrafındakilere şöyle der:

“Gerçek aşkı şu cariyeden öğrenin. Zira âşık, mâşukunun yolunda olur ve o yolda ölür.”

TARİH SPOR

Akif YARDIMCI

ROMA İMPARATORLUĞU'NDA

FORMULA 1:Maviler ve Yeşiller

Merhaba Tarihin Seyrinde okurları.

Geçmiş yazılarımda sizlere tarihi süreç içerisinde günümüzdeki spor kulüplerini, Çanakkale Savaşı'nda şehit olan futbolcuları, Osmanlı Devleti'ndeki ezeli rekabeti aktarmaya çalışmıştım. Yeni sayıda ise oldukça eskilere, Roma İmparatorluğu dönemine gideceğim. Roma İmparatorluğu'nda mavi ve yeşil renklerini simge edinmiş grupların müsabakalarını tarihsel doku çerçevesinde sizlerle paylaşacağım.

Roma İmparatorluğu'nda halkın çok sevdiği eğlencelerden biri araba yarışlarıdır. Bugün Formula 1 (F1) olarak bilinen yarışların kökeni de Roma İmparatorluğu'na dayanmaktadır. Bu sporun başlangıcında insanların bu spora olan ilgileri taraftarı oldukları sporcuları desteklemekle sınırlıyken, zaman ve değişen toplum yapısıyla birlikte araba yarışları masum birer yarış olmaktan çıkarak, dinsel, sosyal, ekonomik ve politik açıdan farklılaşan iki büyük grubun mücadelesine dönüşmüştür. Bu yarışlar, günümüzde At meydanı adı verilen, o zaman ise Hipodrom denilen yerde yapılırdı. Hipodrom, Roma İmparatoru Septimius Severus zamanında inşa edilmeye başlanmış, Severus'un 211 yılındaki ölümü üzerine yarım kalan inşaat, kendi adıyla anılan şehri kurup, başkent ilan eden Konstantinius Maksimus döneminde (324-337) tamamlanmıştır. Hipodrom, Hristiyanlık öncesi dönemde vahşi hayvan gösterileri ile gladyatör dövüşlerine de sahne olmuştur. Ünlü “Gladyatör” filminin dövüş sahneleri bir zamanlar At meydanında da görülmüştür. Seyircilerin hayvanlardan zarar görmemesi için, araya bir hendek açılarak içine su doldurulmuştur.

Gelelim yarışlara...

Atlar tarafından çekilen ve sürücünün ayakta dizginleri elleriyle tutarak manevra yapabildiği araba yarışlarına katılmak için bazı bürokratik işlemler gerekiyor, yarışlarda kullanılacak atlar da özenle seçiliyordu. Bu tür atları daha çok varlıklı kesim besleyerek, yarışlara sokmaktaydı.

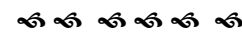
Tören, büyük tezahüratlar içinde Locasına geçen imparatorun izleyicileri selamlayıp yarışma için start vermesiyle başlardı. Yarışa başlangıç yeri, Hipodromun kuzeyinde bulunan Carceres idi. İmparator locasının altındaki geçitten sonra arabalar Carcerese gelir ve burada sıralanarak yarışa başlama konumu alırlardı. İlk önceleri 4 takım olduğu için, yarışma 4 araba arasında yapılırken, sonradan bu sayı ikiye inecekti. İmparatorun elinde tuttuğu mendili (mappa) yere bırakmasıyla birlikte yarış başlardı. Hipodromun iki ucuna da ikişer adet sınır taşı konulmuştu ki, dönüşler buradan yapılmaktaydı. Evvelden, spinanın çevresinde 7 tur atılmaktayken, zaman içinde kurallar değişmiştir. Bir gün içerisinde sabah ve öğleden sonra olmak üzere 4'erden 8 yarış yapılırdı. 7 turun sembolik olarak haftanın günlerine tekabül ettiği; Carceres'teki 12 kapının, 12 burcu veya ayı; Hipodrom alanının da yeryüzünü temsil ettiği söylenmektedir. Yarışmayı kazanan kişi, kaybedenin arabası ile bir daha yarışmak durumundaydı. Bu da kazananın, bu işin piri olup olmadığının anlaşılması demekti.

Yarışlar devam ederken aralarda sirk gösterileri dediğimiz dans, pandonim, müzik (org ve lavta gibi aletler kullanılırdı) ve akrobatik hareketlerle seyirciler eğlendirilirdi. Araba yarışçıları, dört renkle simgelenen spor kulüplerine bağlıydılar. Kulüp taraftarlarının oturacakları bölümler, yine renklerle ayrılmıştı. İmparator locasının sağ ve solundaki bölümler ılımlı taraftarlar olan Kırmızı ve Beyazlara ayrılırken, karşıdaki bölümün kuzey ve güney kısımları ise ateşli taraftarlar olan Mâviler ve Yeşillere aitti. Bu kulüpler devlet politikasını dahi yönlendiren siyasi birer parti konumundaydılar. Halkın siyasi görüşü, tuttuğu takımın renginden anlaşılıyordu. Hipodrom, sportif faaliyetlerin de ötesinde bir siyaset arenasıydı. Bu renkler zamanla ikiye indi. Beyazlar ve Kırmızılar eriyip yok oldu. Geriye Yeşiller ve Mâviler kaldı. Maviler ve Yeşiller; Bizans'ta Roma'nın tersine birer spor kulübü şeklinde değil de birer parti şeklinde örgütlenmişlerdi. Maviler soyluların, yeşiller ise orta ve alt tabakadan olanların gruplarıydı. Listelerde belirlenen üyeler; aidat öder, başkanlık divanı seçer ve spor yarışmalarını finanse ederlerdi. Bu gruplar bazı dönemlerde birlikte hareket etmişlerdir. Birlikte hareket ettikler olaylardan biri de Bizans devrinin en önemli halk hareketlerinden biri olan Nika ayaklanmasıdır.

13 Ocak 532 tarihinde, Bizans'ın ilk imparatorlarından Büyük Iustinianos'un hükümdarlığı döneminde Konstantinopolis (bugünkü İstanbul), şehirde meydana gelen en ciddi karışıklık Hipodrom'un iki büyük grubu olan Yeşiller ve Maviler tarafından başlatılmıştı. Bu gruplar, Hipodrom'daki at yarışlarının bitiminde sık sık yangın çıkarmaktan, etrafı yakıp yıkmaktan hoşlanırlardı. Bu seferde bu gruplar, bazı mahkûmların serbest bırakılmasını sağlayamadıklarından, özellikle de Iustinianos'un sıkı mali politikalarından ve bakanlarının zorbalıklarından son derece hoşnutsuz olduklarından güç birliği yaptılar ve sloganları olarak da hem at yarışlarında hem de imparatorluk oylamalarında kullanılan aşına bir sözcüğü seçtiler: Nika (Zafer). Tarihte bu olaylar Nika Ayaklanması olarak bilinmektedir. Bizans'ın yaşam alanı olan hipodrom, pek çok siyasi ve sosyal olayında çıkış sahası olmuştur.

www.nobelkitap.com

ONLINE

SATIŞ

MAĞAZASI

esatis@nobelkitap.com

▲ DİKKAT ÇEKENLER

En özel indirimlerle
uygun fiyatlarla

Aradığınız kitaba ulaşmanın anahtarı

www.nobelkitap.com

**YÜZLERCE YAYINEVİNE AİT,
ONLARCA KATEGORİDE,
ON BİNLERCE KİTABA,
EN UYGUN FİYATLARLA
ULAŞMANIN**

esatis@nobelkitap.com

**KREDİ
KARTINA
TAKSİT**

**50 TL
KARGO
BEDAVA**

**NOBEL
PUAN İLE
ÖDEME**

ANAHTARI SİZDE!

Mithatpaşa Caddesi Nu.: 74 Kocatepe Kültür Merkezi Ankara
Telefon: +90 312 418 20 10 (pbx) Belgeç: +90 312 418 30 20